

HVAD SKAL DER TIL FOR AT VENDE UDVIKLINGEN?

Referater fra temagrupperne søndag den 4. juni og afskrift af den efterfølgende afslutningsdebat.

Temagruppe 1. Kommunal børne- og unge politik.

Referat fra gruppen:

I bygden Sarfannguit i Sisimiut Kommune har man stiftet en forening, der arbejder med forebyggelsesinitiativer, som er følgende:

1. Alkoholfrie hyggeaftener
2. Indsats imod misbrug af alkohol og rusmidler
3. God tandpleje og hygiejne for børn
4. Stop dårligdomme for børnenes skyld

Alkoholfrie hyggeaftener kører med succes, selvom økonomien kan være et problem ind imellem.

Arrangementerne lykkedes som regel på grund af foreningens engagement. Omkring påske arrangerer vi hundeslædeløb, hvor præmierne bliver uddelt til vinderne.

Selvom vi arbejder for at forebygge alkohol- og hashmisbrug, har vi ikke nogle mærkbare resultater endnu.

Arbejdet omkring god tandpleje og hygiejne for børn er heller ikke lykkedes endnu.

Børnene bliver stadigvæk udsat for dårlige oplevelser. Eksempelvis drikker folk ude i naturen.

Det er sådanne eksempler, som vi gerne vil have stoppet i fremtiden, fordi børnene arver jo det miljø, som de er opvokset med og hvad angår hashmisbrug, så sker det jo allerede.

Problemet omkring hashmisbrug er omfattende. Det oplever børnene. Derfor er det nødvendigt at gøre en indsats omkring dette problem og vi må gøre noget ved dette.

Der skal etableres legepladser for børn overalt, så børnene kan opleve, at der bliver gjort en indsats.

Om Peqqik 2000:

Initiativer for en bedre sundhed tog sit udgangspunkt i bygden Kullorsuaq i Upernavik Kommune.

Upernavik Kommune gik i gang med arbejdet, hvor syv bygder nu er involveret i indsatsen for at fremme sundheden. Kullorsuaq er centrum for dette arbejde. I projektet omkring Kullorsuaq lægger man vægt på lokale initiativer, hvor folk med faglig indsigt arbejder tæt sammen med den lokale befolkning,

Kommunen har overtaget ledelsen af dette projekt, forstået på den måde, at indsatsen kun er gældende for hele kommunen.

Temagruppe 2. Frivilligt socialt arbejde.

Referat fra gruppen:

Gruppen indledte med en diskussion af betingelserne for frivilligt arbejde. Følgende punkter bliver nævnt:

- Den hjælpsøgende har en forventning om kvalificeret hjælp.

- Den, der organiserer/igangsætter socialt arbejde baseret på frivillig arbejdskraft, må samtidig kunne stille uddannelses tilbud til rådighed i form af kurser, supervision m.m., som stimulerer personlig udvikling
- Frivillige medarbejdere skal interviewes grundigt om egne forventninger og motiver, inden de begynder på arbejdet.
- Det er nødvendigt at adskille privat frivilligt socialt arbejde fra det offentlige sociale arbejde.

Samfundet er afhængigt af frivillig arbejdskraft på det sociale område:

- Behov for at strukturere frivillig og offentlige indsats i forhold til hinanden. Principielt er frivilligt arbejde ulønnet arbejde, men vederlag af forskellig art er velkendte i f.eks. krisecentre (cigaretter, betaling for vagter etc.)
- Man burde i højere grad end nu være i stand til at give frivillige medarbejdere uddannelses tilbud og supervision. Det er vigtigt at værne om den frivillige arbejdskraft. Oftest arbejder man isoleret om sit specielle arbejdsområde i sin hjemby.
- Der bør opbygges støtte om det frivilliges arbejde. Ellers brænder ”ildsjælene” hurtigt ud.

Eksempler og forslag til: Frivilligt arbejde på børn- og ungeområdet:

- Sport har også en social dimension (f.eks. fodboldskoler)
- Åben rådgivning (f.eks. På skoler og andre steder)
- Selvmordsforebyggelse
- Arrangere ture for børn, der ikke har feriemuligheder på anden vis (evt. i samarbejde med SSPK)
- ”Åbne hjem” for børn og unge på døgninstitution eller i familiepleje.

Vi gør opmærksom på, at år 2001 er FN’s internationale frivillighedsår. Vil Grønland fokusere på frivilligt arbejde i den anledning?

Der findes et "Kontaktudvalget til det frivillige sociale arbejde", Pantheonsgade 5, Box 158, 5100 Odense. Tlf 66 14 60 61.

Temagrupper 3. Sociallovgivningen inden for børn og unge området.

Referat fra gruppen:

Fra gruppearbejdet den første dag kom de forskellige grupper blandt andet frem med, at der er forskellige barrierer i arbejdet med børn og unge, samt hvilke løsningsmodeller, der kunne være med til at forbedre arbejdet.

Nogle af barriererne for at skabe gode vilkår for vore børn og unge kan opsummeres til følgende: For mange koordinerende instanser, stive systemer, mangel på uddannet arbejdskraft, stor personaleudskiftning og deraf manglende kontinuitet, utidssvarende løn- og arbejdsforhold, mangel på vedvarende og systematiseret kursus- og efteruddannelses tilbud.

Det blev også nævnt, at lovgivning baseret på forhold udefra, mangel på viden og for få krav til borgerne og arbejdspladserne, er en del af barriererne.

Nogen af løsningerne kunne være effektivisering af efterværn samt ansættelser af psykologer

og familierådgivere i kommunerne samt etablering af en familieafdeling i kommunernes forvaltninger. Der er også behov for et mere smidigt tværfagligt samarbejde, større konsekvens for omssorgssvigtende forældre, vedvarende og systematiseret kursus- og efteruddannelsesstilbud, ændret holdning til omsorgen af ens børn og stramning af den gældende lovgivning.

Man mener endvidere, at børns manglende trivsel overvejende skyldes alkoholmisbrug i familierne, og at man bør lave forsøg med lokal afvæjning. De politiske beslutningstagere bør gøre noget ved det store alkoholmisbrug i vort samfund. Politikerne er gode til at sætte mål, men målene bør suppleres med målbare og opnåelige delmål.

Temagruppe 4. Daginstitutionerne.

Referat fra gruppen:

Først omkring vores holdninger vedrørende Landstingsforordning nr.9 af 30.oktober 1992, der handler om meldingspligt - alle medarbejdere i daginstitutioner - om de er uddannede eller ikke uddannede, skal have en viden om denne forordning. Vi mener også, at man som medarbejder skal vide, hvem kontaktpersonerne er, når der er børn, der skal meldes. Sagerne kan være meget forskellige og det er hverken tilfredsstillende eller betryggende at blive stillet om til mange forskellige ved en henvendelse.

Vedrørende meldingspligten er det også nødvendigt, at man lige som er et team med god indsigt, støtte og samarbejde. En forbedring af et teamarbejde vil betyde en bedre indsats for børn på alle områder. Man kan nævne: Når en institution opdager et barn med behov for hjælp, er det vigtigt, at arbejdet kan fortsætte, når barnet bliver overflyttet til en anden institution, så man ikke skal starte forfra hver gang. Her er det vigtigt, at institutionerne værner om deres gensidige orienteringsmøder.

Vi mener også, at det er yderst vigtigt for et barn med behov for hjælp, at der er en fast kontaktperson, som man kan stole på. En kontaktperson, der afsætter tid, har respekt for sit arbejde og som man kan have tillid til. Vi ved, at mange forældre ikke har kapacitet til at opfylde barnets behov på disse områder. På den måde kan vi støtte et barn, således at barnet vokser op med selvtilid og har en følelse af, at der er nogen, der tager sig af én. Vi mener, at det er vigtigt at have forståelse for barnets situation, så barnet kan vokse op med tillid og blive i stand til at vise hensyn til andre.

Vi mener også, at det er vigtigt at have en fælles målsætning for arbejdet, som skal være gældende for samtlige institutioner og som skal stå i cirkulære 176. På den måde kan vi undgå alt for forskellige retningslinier i børneinstitutionerne, ligesom man kan undgå at have for forskellige målsætninger og opdragelsesmetoder.

Hvis man vil opnå bedre samarbejde med forældrene, er det vigtigt at rådføre sig med dem og at de får medbestemmelse. Det er vigtigt at have tid til forældrenes henvendelser. Vi vil endnu engang gøre opmærksom på, hvor vigtigt det er at give muligheder og have åbenhed i arbejdet, fordi denne arbejdsform giver det bedste resultat.

Det er også vigtigt at have gode arbejdsvilkår for de ansatte og have arbejdskraft nok på området.

Temagruppe 5. Døgninstitutionerne.

Referat fra gruppen:

Vi havde først en diskussion om aldersbegrænsningen omkring de anbragte unge i døgninstitutionerne, hvor indstillingen blev, at der ikke skal være aldersbegrænsning, så man slipper for bare at overgive de unge til andre, når de er fyldt 18 år. Vi havde også en diskussion om den alt for spredte alder i samme institution, nemlig 0-18 år, som man burde gøre noget ved i fremtiden.

En anden diskussion gik ud på, at i de byer, hvor der er en døgninstitution, som hjemmestyret styrer, burde der være mere samarbejde ud fra kommunernes behov. De samarbejdsproblemer, der opstår nu, forsinker hastesager om anbringelser.

Det tredje emne handler om aktiviteter for de anbragte, eksempelvis at de ansatte tager hånd om barnets skolegang eller arbejde. Vi mener, at der skal være klare rammer, som de anbragte skal følge som krav.

Fjerde emne handlede om behovet for arbejdskraft og vi mener, at der skal være generel diskussion om lønforhold for de ansatte. På grund af mangel på uddannet arbejdskraft på døgninstitutionsområdet, bruger man tilkaldt arbejdskraft med den konsekvens, at sprogbarriererne opstår. I arbejdsgruppen mener vi, at man skal gøre en indsats for at få grønlandsk arbejdskraft. Eksempelvis kan man bruge ikke uddannet arbejdskraft, men som har sans for dette arbejde. Så kan man tilbyde løbende kurser, der er tilpasset behovet. Vi mener også, at det er nødvendigt at tilbyde en passende løn som andre pædagoger, fordi det er et krævende arbejde, der stiller mange krav til medarbejderne.

Vi ønsker at fremhæve, at sproget har en afgørende betydning i dette arbejde.

Temagruppe 6. Hjælp til socialt belastede familier.

Referat fra gruppen:

Inden for døgnområdet sker der mange ting og de udvikler sig konstant, så børnene kan forme sig igennem deres baggrund og opvækst og klare sig i samfundet.

Det er oplagt, at vi med det store pres, der ligger på pladserne, har behov for nye og forskelligartede tilbud. Vi skal dog være opmærksomme på, at det ikke må være på bekostning af den grundlæggende pædagogik, som institutionerne har udviklet i takt med samfundsudviklingen.

Vi kunne ønske os, at der blev fokuseret meget mere på tværfaglighed, forstået på den måde, at det, vi ville gøre i arbejdet med børnene og deres familier, ville blive meget mere effektivt, hvis sagsbehandlere i det sociale system, i sundhedsvæsenet, hos politiet og i andre relevante sektorer, behandlede sagerne ud fra den samme baggrundsviden.

Denne konference er et skridt på vejen, men der bør udvikles med fælles kurser og debatmøder rundt omkring i landet.

Derudover er det ønskværdigt, at man laver uddannelsesmiljøer, hvor de forskellige grene taler sammen. Det er vigtigt, at man taler samme fagsprog. Derfor mener vi, at uddannelserne

skal samles under samme tag, også for at nedbryde de traditionelle fagbarrierer.

Økonomi: Hvis man sammenligner med de fleste andre lande, så koster det under det halve ”at køre butikken” her i landet. Det er ikke, fordi vi skal fordoble bevillingerne, men det kunne være godt, at man ikke skal bruge den pædagogiske arbejdskraft til at skrive hundredevis af ansøgninger til kommuner og fonde, hver gang de etablerede institutioner skal lave et projekt, som er uden for den daglige drift.

Der er stor mangel på ungdomspladser til unge fra 13 år og opefter. Vi mener, at det vil være til gavn, hvis man opretter ungdomshybler i lighed med de tidligere ”ungboer”.

Vi mener også, at det vil være godt at have en efterskole i Grønland for de unge i de grå zoner - med grå zoner mener vi, de børn, der går i 9.klasser og opefter, som ikke får det store udbytte af skolegangen, men forhåbentlig kan genoptage skolegangen med succes efter et år på efterskole.

Temagruppe 7. Videnscenter / barndomsforskning

Referat fra gruppen:

Ud fra en erkendelse af at der er et generelt behov for indsamling og systematisering af allerede eksisterende viden om børns vilkår i Grønland, både blandt politikere, praktikere, studerende og forskere, er gruppen nået frem til følgende forslag:

Etablering af et egentligt videnscenter for/om børns vilkår.

Som indledning til denne etablering, foreslår gruppen, at der skal nedsættes en projektgruppe bestående af repræsentanter for de tre direktorater, Direktoratet for Sociale Anliggender og Arbejdsmarked, Direktoratet for Sundhed og Miljø, Direktoratet for Kultur, Uddannelse, Undervisning og Forskning og repræsentanter fra Landsbiblioteket og eventuelt sammen med biblioteket fra Ilisimatusarfik og Jette Eistrup fra Ilisimatusarfik.

Opgaverne for denne projektgruppe skal være at forberede etableringen af videnscenter/et dokumentationscenter om børns vilkår. Målet skal være at indsamle statistik, allerede eksisterende undersøgelser og rapporter, forskningsresultater, der omhandler børn i Grønland, og gøre denne viden tilgængelig for andre; studerende, politikere og andre interesserede. På sigt at tilknytte forskere og ph.d.-studerende, der kan løse konkrete opgave. Ajourføre oplysninger og emner, der er relevant for Grønland.

Et delmål vil være at systematisere disse informationer, oprette et biblioteks- og arkivsystem, etablere procedurer for fortsat tilgang af data og lave regler og praksis for udlån.

For at kunne etablere et sådant videnscenter/dokumentationscenter må man søge mulighederne for at ansætte en projektkoordinator, som skal definere relevante problemstillinger og dels finde et fysisk sted for videnscentret og finde økonomiske midler til projektet.

Parallelt med etableringen af denne projektgruppe med ovennævnte mål og delmål, foreslår gruppen, at der bliver taget kontakt med Grønlands Statistik hurtigst muligt med en forespørgsel om, hvorvidt de er i stand til at lave en statistik, der tager barnet som udgangspunkt. Til

denne kontakt har vi foreslået repræsentanter fra Socialdirektoratet, Sundhedsdirektoratet og Uddannelsesdirektoratet og undertegnede, som er Jette Eistrup fra Ilisimatusarfik.

Da etableringen af dette videnscenter vil være til gavn for de tre direktorater, der er tilstede ved denne konference, inviterer gruppen hermed disse tre direktorater til at løfte denne opgave.

Dersom hele ideen om en forskerpark én dag vil blive en realitet, må landsbiblioteket, Ilisimatusarfik, Grønlands Statistik og andre institutioner blive samlet under samme tag. Planerne om et pædagogisk forskningsmiljø med Inerisaavik er på trapperne, som et fri-institut i relation til Ilisimatusarfik, hvilket vil forbedre mulighederne for en samlet tilgængelig viden om børns vilkår og de deraf affødte nye betingelser for en politisk beslutningstagen på dette væsentlige niveau. Dyberegående forskning i fremtiden vil stå stærkt til gavn for børnene og hele samfundet. Vi beder derfor deltagerne i denne konference om at anbefale og billige iværksættelsen af dette skridt.

PLENUMDEBAT

Juaannanguaq Jensen: I de sidste dage har der været flere, der har spurgt: Hvad med økonomien? Jeg mener, at spørgsmålet om pengene giver for mange forhindringer. Når det drejer sig om store byggerier, kan vi optage udlandslån, som vi afdrager igennem årene. Hvorfor kan vi ikke gøre det samme, når det handler om det sociale område. Så kan vi holde op med at undskylde os med, at nye tiltag kræver omkostninger.

Laannguaq Lyng: Jeg har den holdning, at vi bliver nødt til at debattere og tage stilling til familien og boligsituationen. Især må vi snakke om de børn, der bliver anbragt uden for hjemmet.

Så har jeg et spørgsmål til Torben Alne, som snakkede om manglende tværfagligt samarbejde. Jeg vil spørge om han ikke kan udbyde sine udtalelser. I Nuuk har vi miljøarbejderne, som mødes som arbejdsgruppe - fra skolerne, fra miljøarbejderne og fra socialforvaltningen - de mødes og arbejder sammen. Så har vi også SSPK, som også er sammensat af forskellige instanser og interessegrupper. Så har vi det såkaldte ”tværfaglige samarbejde”, som er en arbejdsgruppe, som tager sig af anbringelser af børn, familier og førtidspension. Der eksisterer et tværfagligt miljø i Nuuk. Det kan være, at Torben Alne efterlyser et fagligt forum uden for kommunerne.

Torben Alne: Jeg vil da godt forklare det nærmere, for jeg ved jo godt, at alle de grupper, som Laannguaq nævner, eksisterer. Problemet er, at det er en meget snæver skare, som er med i disse grupper. Dét, vi ligesom efterlyser, er samlingsgrupper i en bredere front over et langt aftenmøde med et fagligt indhold eller debataftener. Og ligesådan uddannelsesmæssigt, at man ligesom taler ud fra den samme viden. Det er det, som vi efterlyser. Jeg sætter skam stor pris på de tværfaglige grupper også i Nuuk og har da også samarbejdet med dem. Det er ikke en kritik af dem.

Det er også vigtigt, at vi søger ny viden og dér er der en nordisk forening imod barnemishandling og omsorgssvigt. Jeg vil anbefale, at man melder sig ind i foreningen. Den holder nogle ganske gode kongresser med alt det sidste nye og indimellem har de også f.eks. her i efteråret har de en dag med Blues Barry i København. Det koster 200 kr om året at være medlem, så det kan være, at nogen i denne her forsamling har lyst til at melde sig ind.

Vittus Holm: Jeg deltager på vegne af Tulararfik - Børnehjemmenes forening. Jeg vil bringe en hilsen fra bestyrelsen videre til jer med et ønske om et godt resultat.

Vi er kommet ind på mange forskellige problemer i løbet af de sidste tre dage. Der blev nævnt, at der er 178 pladser i døgninstitutionerne for børn og unge. Der blev også nævnt, at vi har 48 på ventelisten. Disse tal fortæller om det store behov for pladserne. Et af emnerne handlede om børn, som børnehjemmene ikke magter og som overlades til andre af den grund. Det er ikke helt korrekt. Børn bliver overflyttet til andre afdelinger, når de har været til observation i Meeqqat Illuat i Nuuk. Vi har børn fra 0-18 år. Hvis en dreng bliver opdaget for seksuelt misbrug, bliver vedkommende flyttet til en anden afdeling. Årsagerne til overflytninger kan være disse. Vi skal snakke om tingene på reelle grundlag.

Vi møder mange ting på vores arbejde og vi har en god personalegruppe, der gør en stor indsats. Vi kæmper hårdt for bedre lønforhold for stort arbejdspress. Vi møder mange forhindringer omkring vores arbejde. Vi snakker om den gode skole og vi snakker om mange andre

problemer. Forfatter Avgo Lynge er værd at nævne, når vi snakker om forholdene i dag. Han har for 51 år siden forudset, hvad der ville ske og sagt, at vi grønlændere burde have mere selvtillid. Hvis vi skal opnå noget, må vi stille nogle krav til os selv. Der er mange opgaver, der skal løses. Vi tager mange børn til os. Hvem er skyld i alle disse problemer? Vi må også kunne se os selv. Det er os, der har ansvaret og derfor må spørge os selv: Hvordan er det, vi varetager opgaverne?

Ulrik Mathæussen: Vi ved, at der bliver gjort meget i kommunerne. Kommunernes socialforvaltninger har den største byrde i opgavefordelingen. Derfor mener jeg, at det er vigtigt at se de reelle problemstillinger nu og gøre noget ved dem. Vi snakker om flere miljøarbejdere og flere socialrådgivere, så problemer kan løses mere effektivt. Vi snakker om at løse problemerne i familien, så man kan undgå at anbringe børn. Netop derfor er det nødvendigt at holde kurser. Indsatsen må være at tage fat om familien i kommunerne, før børnene skal anbringes.

Ruth Heilmann: Jeg har kun en tilføjelse til dét Pauline snakkede om fra gruppe 3. Vi har også et punkt, som vi snakkede om i gruppen. Omkring forordningen om børn og unge, hvor er gruppen af teenagere henne? Vi snakker om barndommen, som en vigtig del, men det er lige så vigtigt at tage hensyn til teenagergruppen.

Der er flere, der har været inde på Socialreformkommissionens anbefalinger. Et tværfagligt samarbejde i SSSPK-regi er nødvendigt, som man ønsker at få udvidet. Vi ønsker at børnehavegruppen bliver inkluderet i sådant et samarbejde. Skolebestyrelserne er oprettet og jeg kunne tænke mig, at der også bliver etableret børnehavestystyrelser.

Vi skal også gøre det klart, at vi skal være mere opmærksom på, om de ansatte har en straffeattest for seksuelt misbrug af børn. Det gælder også for mange trænere for forskellige aktiviteter i fritiden. Diskussionen i gruppe 3 har taget udgangspunkt i erfaringer.

Jon Tynes: Jeg vil takke arrangørerne for at have inviteret mig til bagsiden af Grønland til denne her konference.

Der er en ting, som har forvirret mig, som jeg vil spørge om. Jeg efterlyser om der findes noget forebyggelsesprojekt, som kan dokumentere, at det kan belønne sig økonomisk? Findes der noget dokumentation, der siger, at det kan betale sig at lave et forebyggende arbejde?

Dorte Kathrine Olsen: Vi er mange voksne om at diskutere forhold, der handler om børn og unges vilkår og mulighederne for indsats. Jeg mener, at det er vigtigt at spørge børn og unge, før man starter nye initiativer, fordi børn har også ret til at være med.

AFSLUTNINGSTALE

Af Inge Lyngø, Foreningen Grønlandske Børn

Nu er vi ved afslutningen efter tre dage, som har været meget, meget spændende.

Jeg vil starte med en skuffelse, som vi selv har skabt. Vi har jo villet fortælle jer lidt om foreningen og foræret jer en bog, som er udkommet i anledning af foreningens 75 års jubilæum. Bogen hedder: ”Man kan selv fange mad”. Vi har jo sendt 45 kg post, som desværre ikke er ankommet, så det var en skam. Vi har nu lavet en aftale om, at når rapporten kommer ud, så får I også en bog. Jeg håber, at I vil få glæde af bogen.

Jeg kan da fortælle, at i Itilleq fortalte lærerne uopfordret, at de brugte bogen i undervisningen. Vi havde også en lille folder, som vi gerne ville have lagt frem. Den er ikke afgørende for at melde sig ind.

Jeg vil gerne sige tak til alle deltagere for jeres engagement og alle oplægsholdere for meget spændende bidrag. Jeg vil gerne sige tak til alle landsstyremedlemmerne for kultur, undervisning og sundhed, fordi I alle sammen kom med. Det med, at alle tre landsstyreområder kom med ved denne konference, er vigtig i sagen. Jeg tror, at det er noget, der vil sætte sit præg i denne sag.

Jeg vil også sige tak til landsstyremedlem for Sociale Anliggender og Arbejdsmarked, Jørgen Wæver Johansen og dine embedsmænd, fordi I tog os med - at vi skulle arbejde sammen omkring det her. Jeg synes, at det har været en meget spændende proces og slutresultatet vil vi nok være glad for. Hermed vil jeg sige tak for denne gang.

AFSLUTNINGSTALE

Af Jørgen Wæver Johansen, landsstyremedlem for Sociale Anliggender og Arbejdsmarked

Jeg vil indledningsvis takke Sisimiut Kommune og Foreningen Grønlandske Børn for et godt samarbejde ved tilrettelæggelsen af konferencen. Jeg vil endvidere takke de mange medarbejdere i Direktoratet for Sociale Anliggender og Arbejdsmarked, Sisimiut Kommune samt Foreningen Grønlandske Børn, som i det seneste halve år har forberedt konferencen. Også til de mange oplægsholdere og tolkene skal rettes en tak. I har gjort en rigtig flot indsats! Knud Rasmussens Højskolen har dannet rammen om konferencen. Vi er blevet godt beværtet og har gæstfrit fået stillet stedets faciliteter til rådighed. Tak for det.

Personligt kan jeg heller ikke glemme min glæde ved alle de børn, som så flot bød os velkommen på førstedagen. Jeg vil bede borgmesteren i Sisimiut om at sende de bedste hilsener til alle børnene og folkene bag dette arrangement.

Der har under denne konference været mange oplæg fra et bredt spekter af personer med viden

om børn- og ungeområdet. Vi har endvidere haft både arbejdsgrupper, workshops og tema-grupper. Vi er mættet med viden og har hentet inspiration gennem udvekslingen af erfaringer og synspunkter i konstruktiv dialog med hinanden.

Vort land er et børnerigt land. Der er i alt over 17.000 personer under 18 år, hvilket svarer til 31 procent af befolkningen. Mange børn trives og har en god og tryk barndom, og børn har krav på og ret til særlig omsorg og beskyttelse fra forældrene. Imidlertid udsættes en gruppe børn for dårlige vilkår for et godt liv, fordi de bliver udsat for omsorgssvigt af forskellige slags, og der er et højt antal selvmord blandt unge.

Grønland tiltrådte den 1. januar 1993 FN-konventionen om Barnets rettigheder, som blev stadfæstet i de gældende børneforsørgsregler. Hermed blev lovgrundlaget bragt i orden. Imidlertid viste en undersøgelse af alle anbringelser af børn og unge uden for hjemmet i 1992, at mange børn, nemlig 4,3 procent af børn var anbragt uden for hjemmet i kortere eller længere tid.

Udviklingen siden 1992 har ikke vist tegn på forbedring, tværtimod er der nu fuld belægning eller overbelægning på døgninstitutionerne for børn og unge, og mange forgæves henvendelser fra kommunerne. Udviklingen er blevet imødegået med flere forskellige tilbud: familiebehandlingstilbud, projekter, udvikling af det pædagogisk-metodiske arbejde på institutionerne og en øget kursus-indsats i forhold til medarbejderne på døgninstitutionerne.

Grønlands Statistik er i gang med at opbygge en socialstatistik, og der er på FM 2000 vedtaget lovgivning om, at døgninstitutionerne skal afgive årsberetning, hvilket yderligere giver mulighed for socialstatistik. Hermed forøges den systematiserede viden om sociale forhold, som giver et bedre grundlag for og vil være et stærkt værktøj for landsstyret, Landstinget og kommunalbestyrelserne og andre beslutningstagere.

Der er afholdt flere konferencer og seminarer om børn og unge problemer i det seneste år. Og der blev endvidere i 1999 igangsat et modulopbygget, flerårigt kursusforløb om “Analyse og behandling af alvorligt omsorgssvigt” for medarbejdere på døgninstitutionerne. Disse møder danner ramme for udveksling af viden og erfaringer, hvilket er en nødvendighed for at kunne løfte området og fortsætte det ofte tunge og belastende arbejde med børn og unge.

Der skal gøres en indsats for at forbedre de forskellige vilkår, børn i dag har, for et godt liv. De mange gode tilbud og betingelser skal bibeholdes og videreudvikles, også i forhold til risikobørn og de unge samt de svage børnefamilier. Vi skal gå sammen om denne indsats - Hjemmestyret, Kanukoka, kommunerne, organisationer, frivillige kræfter samt forældre.

Formanden for Landstingets Socialudvalg, A sii Chemnitz Narup, har redegjort for samarbejdet mellem det politiske niveau og det faglige niveau. Grønland er et børnevenligt samfund - dog ikke for alle. A sii Chemnitz Narup mener ikke, at den hidtidige dialog mellem politikere og fagfolk har været ærlig, konstruktiv og fremadskuende nok. Et konstruktivt samarbejde kræver, at politikere og fagfolk hver for sig har en klar opfattelse af, hvad deres rolle og ansvar er. Her er det vigtigt, at politikerne og fagfolk etablerer en åben og ærlig dialog med

respekt for hinandens forskellige roller. Aasi Chemnitz Narup foreslår endvidere, at der etableres et børnevidenscenter, der skal binde Grønland sammen rent fagligt, samt at der skabes et fagtidsskrift.

Landstingsmedlem og borgmester i Maniitsoq, Ruth Heilmann, har fortalt om Socialreformkommissionens anbefalinger på børn- og ungeområdet. Kommissionen har fokuseret på 7 hovedområder med direkte betydning for børnenes og de unges levevilkår: Det forebyggende arbejde, overordnede regler for børn og unge, dagpasning og fritidstilbud til børn og unge, familiepleje, døgninstitutioner for børn og unge, tilsyn med børn- og ungeområdet samt opsamling af erfaringer. Ruth Heilmann finder det positivt, at flere kommuner egenhændigt har iværksat initiativer til forbedring af barnets vilkår, og hermed skabt lokal opmærksomhed omkring dette område.

Borgmester Ane Hansen har fortalt om Aasiaat Kommuneats forvaltning af børneområdet, hvor børnene er samlet under én forvaltning, nemlig Borgerforvaltningen. Alle lederne holder med faste mellemrum møde for at drøfte, hvorledes man i fællesskab kan udvikle kommunens tilbud til børn og unge, hvorledes man kan drage nytte af hinandens viden og kunnen, målsætninger for de enkelte dele af arbejdsområdet og for helheden, hvorledes man kan lave fælles kulturtilbud, fælles uddannelse, fælles indkøb m.v. samt hvorledes man bedst anvender den tildelte sum penge til hele forvaltningsområdet. Aasiaat Kommuneat mener, at den bedste socialpolitik er en god kulturpolitik.

Seniorforsker fra Socialforskningsinstituttet i København, Else Christensen, har holdt oplæg med temaet ”Fra risikobørn til mønsterbrydere”, og kom blandt andet ind på, at børn af forældre med psykosociale problemer har større risiko for at få de samme problemer som deres forældre i forhold til andre børn. Det, der kan være med til at hjælpe børnene med at bryde mønstret fra generation til generation, er at hjælpe børnene med at udvikle deres evne til social kontakt med andre mennesker, deres analyseevne, nogen der tror på barnet samt en nestor i kortere eller længere tid.

Blandt meldingerne fra gruppearbejdet har jeg noteret mig, at det er forældrene, der har brug for hjælpeforanstaltninger, der har brug for rådgivning, og familierne skal have mere følelse af ansvar. I forhold til børnene er der behov for, at lovgivningen i højere grad beskytter børn. Der er mange instanser på børn og unge området, og en barriere i arbejdet er, at det er svært at koordinere indsatsene.

Jette Eistrup, lektor på Ilisimatusarfik, har holdt oplæg om ”Kulturens børn - børnenes kultur”, hvor hun slår et slag for en diskussion om relevansen af etablering af en egentlig barndomsforskning i Grønland. Barndomsstudier kan for eksempel rejse spørgsmål om kulturelle indlæringsprocesser, kontinuitet og forandring over tid i et samfund og kan synliggøre temaer og værdier, som fremkommer i den daglige praksis. Ved at analysere socialiseringsprocesser, normer og værdier, som fremkommer i de måder, hvorpå de sociale omgivelser reagerer på over for børn, kan samfundsprioriteringer blive synlige og dermed blive genstand for diskussion og politisk handling.

Dorthe Olsen, studerende i Ilisimatusarfik, har holdt foredrag om ”om forebyggelse reelt er

forebyggelse” og blandt andet præsenteret Caplans teori omkring forebyggelse, hvor forebyggelse bliver inddelt i 3 grupper, primær forebyggelse rettet mod en befolkning eller et samlet lokalsamfund, sekundær forebyggelse rettet mod risikogrupper samt tertiær forebyggelse rettet mod enkeltindivider eller enkeltgrupper. Dorthe Olsen betonedede blandt andet, at for at forebyggende indsatser kan lykkes, er det ikke tilstrækkeligt, at det offentlige tager initiativer. Familierne må inddrages og være aktive.

Psykolog Conni Gregersen har fortalt om behandlingsarbejdet i Grønland, hvor hun blandt andet har præsenteret en model for forskellige lag i den menneskelige psyke; det individuelle niveau som repræsenterer det unikke ved et menneske, det kulturelle niveau som repræsenterer det fællesmenneskelige samt det eksistentielle niveau som repræsenterer alle mennesker.

Jeg er sikker på, at vi alle har fået en større forståelse af det store arbejde, som skal gøres, for at de mest omsorgssvigtede børn og unge kan få givet en bedre mulighed for et godt liv.

I workshoppene var der mulighed for at få viden om konkrete indsatser i forhold til børn og unge, såvel i byggerne, værestederne, daginstitutionerne samt døgninstitutionerne. ”Qasapermiut”, børnehjemmet i Uummanaq og ”Meeqqat Illuat”. Mange har hér hentet inspiration til at gøre noget, når de kommer hjem.

Borgermødet vil jeg betegne som en succes. Jeg synes, der var en god debat med et engageret og spørgelystent publikum. Spørgsmålene drejede sig om emner såsom familierådgivere, undervisning i at lægge genertheden bag sig og blive mere synlig. Alkoholbehandling, omsorgssvigt, skolekonsulent, samarbejde mellem de politiske partier, valgrets alder, behandlingsarbejde omkring håndtering af følelser, psykoterapi, lovgivning, barselsorlov m.v. Et panel med veloplagte politikere fra alle parter besvarede spørgsmålene fra borgerne. Det var ikke så ringe endda.

I dag har Inge Lynge mindet os om væsentlige forskelle med hensyn til livet i det gamle, traditionelle samfund og det moderne samfund. Kaos er blevet en grundpille i vores tilværelse, og vi må lære at udnytte de muligheder, den giver os, - vi må med andre ord lære at navigere i kaos. En velegnet arbejdsform er projekter, som hun anbefalede, og gjorde samtidigt opmærksom på, at de tager tid og må passes på fra den spæde start.

Lise Skifte Lennert fortalte inspirerende om det store reformarbejde med ”Atuarfĩtsialak”, hvor den moderne grønlandske skole med udgangspunkt i det enkelte barn skal udvikle både barnets intellektuelle, praktiske og social-emotionelle evner, og at disse 3 områder er lige vigtige i det enkelte barns udvikling.

Lone Hindby Borg fremlagde ”trin for trin” - programmet, som er et program til træning af social kompetence for børnehaver og skoleklasser. Programmet er velafprøvet og godt, så hermed er anbefalingen bragt videre til jer.

Idéen til forældreuddannelsen ”Paarinnga” blev skabt på den forrige børn og unge konference i 1994. Det var interessant at høre erfaringerne med dette tilbud, som nu har været udbudt i mange år.

Erkendelsen af en øget forebyggende indsats generelt blev for nogle år siden konkretiseret i

dannelsen af et forebyggelsespolitisk råd. Rådet har virket frem til i år og har dermed "overlevet" sig selv. Det er positivt, at vi kan skabe og ændre vores måder at organisere på efter tidens behov. Tak til Aníse Svane Johansen og rådet for den store indsats.

Fra Sundhedssektoren har vi hørt Landsstyremedlem Alfred Jakobsen fortælle om det nye uddannelsesinitiativ, det store planlægningsarbejde i sundhedssektoren, samt udbygningen og synliggørelsen af forebyggelsesområdet. Det tværfaglige samarbejde blev endnu engang understreget som væsentligt for, at kårerne for børn og unge kan forbedres generelt.

“Hvad skal der til for at vende udviklingen?” Med dette tema har vi netop i forskellige grupper drøftet, hvordan vi kommer videre. Interessen har været særlig stor for temagruppen om et videnscenter/barndomsforskning, men også i de andre grupper om kommunal børn og unge politik, daginstitutioner, døgninstitutioner, frivilligt socialt arbejde, arbejdet med socialt belastede familier samt sociallovgivningen inden for børn og unge området har debatten været stor.

Der er fremkommet mange, vigtige anbefalinger, som jeg vil tage med i det videre arbejde.

Hvilke nye veje har vi så lagt grundstenen til på denne konference? Vi kender jo til forslagene om familierådgivning, behandlingsarbejde, væresteder og forebyggende indsatser. Jeg mener, at konferencen tydeligt og konkret markerer, at vi må have mere viden og forskning, - vi må have overordnede politiske målsætninger, - og vi må forøge de mange konkrete indsatser.

Dette arbejde vil forløbe over flere år. Et ordsprog siger, at Rom ikke blev bygget på én dag, og det skal vi huske, når den sure hverdag vender tilbage. Jeg mener dog, at vi er på rette vej. Det er jeg helt sikker på.

Denne konference markerer startskuddet på børn og unge reformen, som I nu har været med til at udforme en del af. Vi tager her - med store glæde - del i og ansvar for en gennemgribende og dybtgående drøftelse af, hvorledes vi kan være med til at skabe et bedre samfund for vores børn og unge. Vi skal i dialog med hinanden forberede og skabe et grundlag for bedre vilkår for vore børn og vore unge, vor fremtid.

Afslutningsvis vil jeg igen udtrykke min store glæde over jeres engagement på denne konference. Jeg mærker tydeligt hos jer en varm og alvorlig interesse for at give børn og unge et så godt liv som muligt. I kommer fra mange sektorer, men har en fælles interesse for at løfte arbejdet for og med børn og unge. Lidt firkantet sagt, kan jeg mærke, at I er interesseret i at kalde en spade for en spade, og vel og mærke bruge den til at rydde udgangen til vejen “frem” for sne, så vi kan komme videre. Vi kan, vi tør og vi vil samarbejde.

Tak til alle - tak!